

KANDIDATNUMMER 3235

Sidetall 1 av 3

Husk å skrive kandidatnummer og sidetall på hver side av besvarelsen!

ISSN 0130

Intensivt mellomkurs i norsk, trinn III

Skriftlig eksamen

4 timer

Den internasjonale sommerskole

Universitetet i Oslo

2015

I Lytteprøve

Spørsmål. Svar med hele setninger. Skriv svarene på dette arket.

1. Hvordan er statusen for dialektene i Norge sammenliknet med andre nordiske land?

I Norge har dialektene høy status.

2. Hvorfor finnes det ikke en offisiell uttaleordbok for norsk?

Ingen dialekt har en offisiell status og derfor finnes det ikke et normert talemål.

3. Hva er årsaken til at talemålet i hovedstaden ofte har høy status i mange land?

At den akademiske, politiske og kulturelle eliten bor der.

4. I Norge var det lenge slik at folk som flyttet til Oslo forandret dialekten sin.

Hva var årsakene til dette?

Når de snakket med dialekt ~~de~~ ~~to~~ de andre på dem og det var Vest-Oslo dialekten som regner som den peneste dialekten.

5. Nevn fire trekk som kjennetegner den generelle samfunnsutviklingen i Norge i 1970-årene.

Miljøkamp, kvinnekamp, kamp for samenes rettigheter og kamp mot sentralisering.

6. Hvilke konsekvenser hadde utviklingen på 1970-tallet for synet på og bruken av dialektene?

Talk ble stilt av hjemmet sitt og hjemmene sine og dialektene sine.

7. Hvilke dialekter er ifølge Arne Torp mest utsatt for forandringer på 2000-tallet?

Dialektene i dalene på Østlandet, i Bjør i Telemark, i Hallingdal og i Valdres.

8. Hva ser Arne Torp som hovedårsaken til dialektforandringer hos unge mennesker på 2000-tallet?

De er flue over dialektene sine.

9. Hva inneholder boken *Leve dialekten – en mental språkreise* av Gunnhild Kverness?

74 in Den inneholder 14 intervjuer med
kjente nordmenn som snakker dialekt.

10. Hva mener sangeren Kari Bremnes er viktigst for å beholde dialekten sin?

Det viktigste er at man liker dialekten
sin.

II Tekst med oppgaver

Operasjon avlogging

Aftenposten, 24.01.2015

«Pappa, elsker du mobilen din høyere enn du elsker meg?» Spørsmålet fra sjuåringen kom ikke direkte overraskende. Situasjonene der Lars Bratsberg holdt ett øye på ungene og det andre på mobilen, var blitt så mange at han ikke merket det selv. «Så klart jeg ikke elsker mobilen min mer enn deg», svarte han beroligende, men inni seg var han usikker. Hadde han gått for langt?

Negative konsekvenser

Mobilbruk er et sikkert samtaleemne når folk over 30 år møtes til middag. De er også den siste generasjonen som husker hvordan verden var uten Internett. Gjennomsnittsnordmannen sjekker smarttelefonen sin 150 ganger i døgnet, eller hvert sjette minutt. Den forstyrrer parforholdet, ødelegger samtaler, gir dårlig nattesøvn, og barna står fullstendig overlatt til seg selv og skriker etter oppmerksomhet mens foreldrene sitter som zombier. Er alt helsvart eller gjøres det noe for å endre situasjonen? Flere har nå begynt å tenke på hvordan de bruker digitale verktøy. Bedrifter har mobilfrie møter. Familier innfører regler for de voksne om å legge vekk smarttelefoner, iPader og laptopen til barna er i seng. «Tidens store moteord blant foreldre er nærvær», skrev den danske avisen *Politiken* tidligere i år.

Flaut

Etter konfrontasjonen med datteren begynte Lars Bratsberg å sette mobilen på lydløs og legge den i gangen. Nå er Bratsberg, som til daglig jobber i Google, hjemme i sin tredje pappapermisjon. Og sønnen Mads får sannsynligvis vokse opp med en mer nærværende pappa enn storesøstrene. Hver ettermiddag fra klokken fem til ni skrur Lars av mobiltelefonen.

Det siste halvannet året har han brukt på å skrive boken *Logg av* sammen med IT-gründer Thomas Moen, som i likhet med Bratsberg erfarte at mobilbruken hans hadde gått for langt. «Når jeg ser tilbake på hvor fjern jeg var i sosiale sammenhenger før, blir jeg flau», sier Moen.

Verken han eller Bratsberg mener det er en god idé å logge helt av, men de håper folk vil begynne å reflektere og ta mer bevisste valg rundt sin egen teknologibruk.

Ingen ny kritikk

Begrensninger av egen teknologibruk vil trolig bli en ny måte å vise hvilken sosial gruppe man tilhører, på samme måte som for eksempel trening og *slow food* er det. Dette er fenomener som først og fremst er utbredt i den sosiale, økonomiske og kulturelle eliten. Både Lars Bratsberg og Thomas Moen tror at bevisst teknologibruk kan bli en klassemarkør. «Vi håper at det ikke bare blir en trend i enkelte miljøer, men mer et skifte med varig endring», sier de.

Samfunnsgeograf og lektor ved Markedshøyskolen Karl-Fredrik Tangen er mer kritisk. Han sier: «Tanken om at du må utsette de umiddelbare behovene dine, er en evig klassemarkør. Det gjelder også forholdet til barneoppdragelse. Og kritikken mot overdreven teknologibruk er ikke ny. Å være skeptisk til nye fenomener er en reaksjon som vi treffer på i forskjellige situasjoner opp gjennom historien. Man har vært redd for alt fra langt hår til cowboyfortellinger og VHS-videoer.» Tangen mener at dette ikke er et større problem enn at folk før satt og så på TV, eller at mødre satt og leste ukeblader og pratet med venninnene sine foran ungene. «Det ligger i moralen vår at ny teknologi er skummel», sier han.

For lite kritiske

Lars Bratberg mener derimot at vi har vært for lite kritiske. 42-åringen mener han tilhører en generasjon som har vært veldig opptatt av alt nytt, og som har glemt å stille spørsmål underveis. «Det virker som om vi nesten ikke har lagt merke til at vi sakte, men sikkert har endret atferdsmønster. For noen fungerer det greit, for andre ikke. Personlig føler jeg meg som en bedre pappa når jeg ikke blir forstyrret av andre enn ungene mine», sier han.

A. Spørsmål til teksten «Operasjon avlogging».

1. Hvorfor har mange nordmenn problemer med parforholdet og nattesøvnen?

De bruker smarttelefonene sine aller
mye.

2. Hvorfor får lille Mads Bratsberg vokse opp med en mer nærværende pappa enn storesøstrene fikk?

Skier ettermiddagen fra klokken fem til ni svar faren hans av mobiltelefonen.

3. Hvorfor stiller Karl Fredrik Tangen seg kritisk til påstanden om overdreven teknologibruk i våre dager?

Å være skeptisk til nye fenomener er en reaksjon som vi treffer på i forskjellige situasjoner opp gjennom hele historien.

4. Hvorfor er Lars Bratsberg kritisk til teknologibruken i den generasjonen han tilhører?

Generasjonen hans vokser som om de nesten ikke har lært merke til at de skal.

B. Fullfør setningene slik at innholdet blir det samme som i artikkelen.

1. Da sjuåringen spurte ham, var høyeste han å lure på om han hadde gått for langt.

2. Generasjonen over 30 år er den siste generasjonen som husker hvordan verden var uten internett.

3. Boken Logg av er skrevet av Lars Bratsberg og Thomas Mørn.

4. I forskjellige situasjoner opp gjennom historien var folk alltid skeptisk til nye fenomener

5. Lars Bratsberg føler seg som en bedre pappa når han ikke blir forstyrret av andre enn ungene sine.

C. Parsetninger

Fullfør setningene i linje B nedenfor.

Innholdet i setning B må være det samme som i setning A.

1. A. Sjuåringen spurte: "Pappa, elsker du egentlig mobilen din høyere enn meg?"

B. Sjuåringen spurte om pappaen hans elsket mobilen sin høyere enn han.

2. A. Bratsberg mener ikke det er en god idé å logge helt av. Det mener ikke Moen heller.

B. Verken Bratsberg eller Moen mener det er en god idé å logge helt av.

3. A. Det har blitt sagt av flere at det er viktig å begrense sin egen teknologibruk.

B. Det har blitt sagt av flere at det er viktig med begrensingen av folks teknologibruk.

4. A. Mobiltelefonen forstyrrer parforholdet.

B. Parforholdet blir forstyrret av mobiltelefonen.

D. Ordlagning

Fyll ut de åpne feltene.

Substantiv	Verb	Adjektiv/partisipp
en overraskelse	å overraske	overraskende
en forstyrrelse	å forstyrre	forstyrret
en endring	å endre	endret
en refleksjon	å reflektere	reflekterende

en overdrivelse	å overdrive	overdreven
en begrensing	å begrense	begrenset
en kritikk	å kritisere	kritisk

E. Substantiv – adjektiv

Sett inn adjektivet og substantivet i riktig form i setningene.
Begge ordene skal være med i alle setningene.

god – idé

1. Kan du fortelle om noen av de gode ideene dine?
2. Hun hadde en mye bedre idé enn resten av gruppa.
3. Kan du komme med noen bedre ideer?
4. Dette er den beste ideen du noen gang har hatt.

F. Verb

Skriv verbene i riktig tid. Bruk riktig ordstilling. I noen setninger kan det være nødvendig å sette inn et hjelpeverb.

1. Jeg ville forstå ulike dialekter bedre hvis
jeg - forstå
jeg hadde mer kontakt med flere
jeg - ha
personer som snakker dialekt.

2. I det siste har jeg lyttet mye på lydbøker.
jeg - lytte

For et år siden hadde jeg aldri gjort det.
jeg - aldri - gjøre

3. Hvorfor hørte du ikke
hører du ikke på meg
du – ikke – høre

da jeg hadde foredraget mitt i går?
jeg holde

4. Han sier at han aldri skal spille dataspill igjen,
han – aldri – spille
for han hadde en negativ opplevelse med dataspill
han ha
i for.

G. Setningsbinding

Knytt sammen de to setningene ved hjelp av ordene som står i parentes. Du kan bytte om på rekkefølgen av setningene, men det logiske innholdet må være det samme.

Spørsmålet var ikke direkte overraskende. Han ble usikker.

- (selv om) Selv om spørsmålet ikke var direkte
overraskende, ble han usikker.
(likevel) Spørsmålet var ikke direkte overraskende,
likevel ble han usikker.

Bedrifter kjører mobilfrie møter. De ansatte blir alltid forstyrret.

- (fordi) De ansatte blir alltid forstyrret fordi bedrifter kjører mobilfrie
møter fordi de ansatte alltid blir forstyrret
(derfor) De ansatte blir alltid forstyrret, derfor
kjører bedrifter mobilfrie møter.
(så) De ansatte blir alltid forstyrret så bedrifter
kjører mobilfrie møter

III Stil

Velg bare én av oppgavene. Skriv en stil på ca. 300 ord.

Oppgave 1

Den teknologiske utviklingen de siste 15 årene har resultert i et samfunn hvor digitale verktøy som for eksempel smarttelefon, nettbrett og pc tar stadig mer av vår oppmerksomhet i hverdagen. Hva tror du dette gjør med oss som mennesker? Hva er dine tanker om denne utviklingen?

Overskrift: *Teknologien og mennesket*

Oppgave 2

Fortell om språksituasjonen i hjemlandet ditt: Er det mange språk der? Er det ett eller flere offisielle språk? Hvordan er dialektenes posisjon? Er det vanlig å beholde dialekten sin når man flytter, og er det akseptert at dialekt brukes i offentlige sammenhenger som for eksempel i parlamentet?

Overskrift: *Språksituasjonen i hjemlandet mitt*

Oppgave 3

«Hjemmelekser er urettferdig fordi ikke alle foreldrene har kunnskap nok til å hjelpe barna med leksene. Dessuten fører lekser til stress og krancling hjemme. Når de voksne er ferdig med arbeidsdagen sin, har de fri. Når barna er ferdig med sin arbeidsdag, har de likevel mer jobb å gjøre hjemme. La barna gjøre leksene på skolen den siste timen hver dag, så kan de komme hjem og ha tid til å være sammen med familie og venner, eller drive med sport og andre aktiviteter.»

Dette skriver en frustrert far i et avisinnlegg. Hva mener du om saken? Bruk gjerne dine egne erfaringer.

Overskrift: *Hjemmelekser*

Oppgave 4

«Konflikten mellom kvinnen og mannssamfunnet er kjernen i *Et dukkehjem* (1879)», skriver litteraturprofessor Edvard Beyer. Hvordan kommer denne konflikten fram i det bildet vi får av hovedpersonen i skuespillet, Nora? Synes du at *Et dukkehjem* er relevant for å sette lys på kvinnens stilling i samfunnet i dag?

Overskrift: *Kvinnen og mannssamfunnet i Et dukkehjem*

Det er vanligvis bare fonetikken som er ulik. Årsakene til disse er at ungarn er mye mindre og på grunn av geografiske forhold hadde folk som bodde langt fra hverandre alltid kontakt med hverandre.

Synet på dialektene er også veldig forskjellig i de to landene. I Ungarn er dialektenes situasjon forferdelig. Først og fremst har det vært nesten ingen som snakket dialekt i Tven, i radioen eller i parlamentet i 30 eller 40 år. Lærerne har også undervist helt uten dialekt. Disse førte til at hvis noen ikke snakker Budapest dialekt, vil folk le på ham eller henne. Og de rike og vidunderlige dialektene begynte å forsvinne. Nå er det ikke bare de som flytter som ikke beholder dialektene deres, men nesten ingen gjør det.

Jeg synes at dette er veldig trist, og jeg håper at situasjonen blir bedre i framtiden. Jeg ønsker å leve i et land, hvor man kan være stolt av dialekten sin.

Språksituasjonen i Ungarn

Hjemlandet mitt, Ungarn er etnisk og språklig relativt homogen, og språksituasjonen er helt annerledes der enn her i Norge.

Ungarsk er det eneste offisielle språket og det er snakk om av nesten alle som bor i Ungarn. Det er veldig få innvandrere der, særlig i sammenligningen med Norge. De fleste av dem prøver å lære seg ungarsk, men dette språket er veldig vanskelig å lære så de vanligvis gir opp etter noen måneder.

Selvfølgelig finnes det historiske minoriteter i Ungarn også, for eksempel tyskere, rumenere, slovakere osv. Men de vanligvis gitt i ungarske barnhager og på ungarske skoler så de fleste av dem kan snakke ungarsk som morsmål. På noen få årstier vil de være helt assimilert, tror jeg.

Det er også en stor forskjell mellom Norge og Ungarn når det gjelder dialektene. Selv om det var ~~to~~ dobbelt så mange folk i Ungarn enn i Norge, finnes det færre dialekter i Ungarn, og mindre forskjeller mellom dialektene.